

Nro 9.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Januariusnak 30-dik napján 1795.
esztendőben.*

Styria, vagy Steyer Ország.

Valamiképen a' sok és tartós esőzésnek, úgy a' bőv hónap is gyakorta szomorú következései szoktak lenni. — Régúta nem esett le a' levegő égből annyi hó, mind az Austriai tartományokban, mind Magyar országban, a' mint néhány helyekről tudósítatunk, mint e' folyó télen, mellynek okát a' múlt nyáron uralkodott nagy szárazságnak, és az alatt a' levegő égben meg szaporodott nedvességnek lehet tulajdonítani. Kiváltképen a' hegyes völgyes tartományoknak, mint p. o. Karinthiának, Tyrolisnak, Helvétziának, és Olasz Ország némelly részeinek szokott

ártalmas lenni a' nagy hó, mind a' földre, mind a' lakosokra nézve. Az illetén havas téleken a' nagy hegyeken nagy hó golyóbisok formáltatnak, a' helyekről le hömpölögnek, és valamit előtől találunk, mindent el hordanak magokkal, akár élőfa, akár épület, akár ember, akár barom legyen az.

Ezen természeti jelenségnek szomorú következtetését tapasztalták a' múlt Decembernek végső, nevezetesen 25. 26. és 27 ik napjain egy *Lukau* nevű Tyrolisi helységnek, mellynek szomszédságában egy *Servita* klastrom vagyon, bődögtesen lakosai, a' melly ekképen történt: *Dec. 25-ikén* még előzőrt éjjel kezdett a' hó esni, még pedig olly nagy bőséggel, hogy az említett *Servita* klastromában, reggeli isteni tiszteletre azon környékről ment aszfzonyok, vizsza nem mehetek honnyaikba a' nagy hó miatt. — Azon egész nap és a' következett éjjel is szüntelen esvén a' hó, *Dec. 26-ikán* már egyetlen egy aszfzony se mehetett a' nevezett szerzeteseknek templomába. Ekkor kezdetek a' hegyeknek oldalain is a' nagy hó golyóbisok formáltatni. — Egy illetén golyóbis, reggeli 7 órakor *Lukau* felett le hempergven egy kő házat nemcsak meg reszkettetett, hanem hátúlsó, avagy a' hegy felé való részét meg is károsította. — 10 órakor ismét egy nagy, és fákkal 's kövekkel elegyes hó golyóbis rohánt ugyan azon házra, és a' földig el sepérvén azt, és az abban vólt négy embert magával együtt el ragadta. — E' történetet egy *Servita* szerzetes pap szobája ablakáról szemlélvén, le futott a' templomba, ki hívta az ott lévő férfiakat, 's jelentvén nekik a' történetet, mindnyájan, és velek együtt az el ragadtatott ház gazdája is, a' mint a' nagy hóban lehetett, oda futottak, a' nagy hó golyóbist ölzve törték, és másfél fertály óráig tartott munkájok után mind a' négy embert, u. m. a' házi gazdának apját, anyját, feleséget, és egy idegen aszfzonyt életben és épségben ki húztak, a' hó golyóbis közzül. — Miként lehetett ezen sze-

gény embereknek annyi ideig a' hó közt lélekzetet venni, és éni, annak módját és okát a' természet vizsgáló Tudósok ítélet tétélekre bizzuk.

Tsak hamar a' után meg indulván egy nagy hó golyóbis a' hegy oldaláról, a' hegy közepe táján három felé szakadt, mellynek egy része, egy más háznak, mellynek lakosai az előtt egynehány fertály órával nagyobb bátorságnak okáért a' nevezett Szerviták klastromába mentenek, két ajtait be törté, a' ház fedeleit egészen lerontotta, 's tele töltötte a' házat hóval. — Más része a' hó golyóbisnak, a' nevezett Szerviták kortsma házára ment, annak is ablakait, ajkait be törté 's tele töltötte hóval; a' harmadik része a' völgybe ment le, ottan egy tsürt ölzve rontott, hat ember közül négyet, a' kik szintén az utat tisztították a' nagy hótól, el borított, a' kiket amakettő a' hó golyóbis közül tsak ugyan épségben és életben ki szabadított.

Ugyan ekkor egy harmadik hó golyóbis meg indulván a' hegy oldaláról, futtában egynehány élő fát tövéből ki szakasztott, magával el ragadta, alább egy fél kö házat, mellyben egy feleséges ember 5 gyermekeivel együtt vólt, ölzve rontott, 's el temetett. — Ezeknek szerentséltenségekre öt férfinál több, a' kik tudniillik segítségére mehettek vólna, nem vólt oda haza a' szomizéd házakban; még is mindazáltal ezek is addig iparkodtak, addig vágták, 's rontották a' völgyben meg állapotott hó golyóbist, míg nem mind a' hét embert ki ásták abból, kik közül öten, u. m. egy ágyban feküdt beteg afzszony, egy böltsöben lévő tsetsemő gyermek, és ezen kívül három gyermek, életben maradtak, a' ház gazdája maga pedig egy gyermekével együtt meg hóltak. A' tsetsemőnek böltsöje ölzve tört, de maga egészen épségben maradt, a' több gyermekeknek pedig, kinek feje, kinek füle, kinek keze, kinek lába vólt meg sebesítetve.

Ezen szerentsétlen történetek annyira el ré-
mitették a' nevezett helységnek több lakosait,
hogy mindnyájan ki futottak hazáikból, és azon
Szervita klastromba mentenek, holott nemcsak
szállást adtanak nékik a' kegyes papok,
hanem egynehány napig táplálták és vigasztalták
is őket, a' kik ennekutánna hálákat adván mind
az isteni gondviselésnek, mind az őket hajlékok-
ba bé fogadott szerzeteseknek, noha nagy féle-
lem közt, de csak ugyan vilzsa mentenek hony-
nyaikba. —

Hadi Történetek.

Gróf *Clerfayt* hadi Tármesternek, *Januar*
20-ikán költ, és a' Felső udvari hadi Kan-
celláriához utasított tudósításából észre lehet
venni, hogy az egyesült Anglus és Hollandus
seregeknek nem nagy patrónája volt *Bellona* afz-
szonyom. E' vólt az oka, hogy B. *Alvintzy*
kormányára bízott Cs. K. corpusnak segítségére
ismét négy batallion gyalogságot küldött, és meg-
parantsolta a' *Jordis* és *Murray* regementyeinek,
hogy, ha a' szoros környül állások kívánándják,
ők is kövessék azokat. Azomban minden felöl
nagy erővel menvén az eggyesült seregek ellen a'
Frantziák, kéntelen vólt a' nevezett Magyar Ge-
nerális, *Jan. 17-ikén*, mind *Utrechtet*, mind *Arn-*
heimot oda hagyni, és a' *Cliviai* hertzegségem
keresztül folyó *Issel* vizének háta megé vonni
magát.

Az Olasz Országban táborozó Cs. K. ármá-
diának all kormányozója Gr. *Wallis* hadi Tár-
mester ide küldött jelentése szerént, olly rendki-
vül való nagy hó esett az Appennini hegyekben,
a' mellyek által t. i. két részre szakasztatik Olasz
Ország, hogy nemhogy lóval, és szekérral, de
még gyalog sem lehetett azok közt járni, követke-
zőképen, lehetetlen a' Frattzia ármádiának fel-
tétéleiről, mozdulásairól, és foglalatosságairól,
a' ki küldetett kémek által leg kevesebbet is ki

tanúlni. Annyi mindazáltal csak ugyan értésére esett, hogy a' puha Frantziák is ki nem állhaták külső őráló helyeiken a' télnek keménységet, és így közelebb vonták magokat a' tenger partjaihoz.

Nem egy, hanem több Olasz Országi levelek által tudósítatunk, hogy olly kemény hideg, és olly nagy havak vagynak azon tartományban, a' minéműre nem emlékeznek a' mostan élő emberek. Nem tsuda, hogyha az illyen időben sok szegény ember meg fosztatik életétől. — A' gyalog utas, hogyha az illy kemény télen lassan megy, meg fázik, ha nagyon megy, kivált a' nagy havakban meg izzad, meg fárad, le ül, és észre se veszi, mikor a' más világra bújdosik a' lelke. — Sok Frantzia patriota ki fújta illyetén módon utólsó páráját, kiváltképen azok között, a' kik külső tábori vigyázatokon állottanak. Ennekfelette, az illyetén rendkívül való hideg sok tüdő hartya, tüdő, máj, bél és agyvelő gyúlladásokat okoz mind a' táborozó, mind az oda haza lakó emberekben, a' mint ezt jól tudják az orvosi tudományt fundamentomosan tanúlt, és gyakorló tudósok. — Ezek az itten nevezett nyavalyák nagyon uralkodni, és nagy pusztítást tenni mondatnak az Olasz Országban táborozó Fr. armádiánál. — Egy illyetén nyavalya végzette ki *Messena* Fr. Generálist e' világból *Albengában*. — Még is mind az által elég nagy számmal vagynak az ottan lévő Frantzia seregek, és még most is szüntelen szaporodnak a' Sabaudiában verbuáltatott új katonákkal. Az oda rendeltetett *Scherer* Generális is oda érkezett már, és most *Nizzában* mondatik múlatni.

A' *Hotham* Anglus Admirál kórmánya alatt lévő Angliai flotta *Tulon* és *Korsika* közt úszik, és vigyáz a' *Tuloni* ki kötő helyben lévő Fr. flottára. — A *Livornói* ki kötő helybe, még most is sok eleséges hajók mennek *Calabriából*, *Siciliából*, *Tunisból* és *Moredából*. — A' *Civitavechiai*

ki köő helyet úgy meg erősítette a' Sz. Pápa, hogy nem egy könnyen lehetne abba bé menni valamelly ellenségnek.

Frigyes Belgyiom.

A' Hollandiai respublikának földjén történt hadi dolgokról sokféleképen beszélnek az onnan jött levelek. — A' bétsi diarium ekként adja azokat elő. — Az *Utrechtben* tartatott conferentiának, mellyben mind a' két Orániai ifjú hertzeg, B. *Abvintzy* Cs. K. hadi Tármaster, és Gróf *Walvoden* Hannoveranus lovas Generál jelen vóltanak, leg fobb tárgya a' vala, hogy *Jan. 9 ikén* minden külső Fr. őrálló seregeket meg támadjanak az egyesült Austriai, Angliai, és Hollandiai truppok. Úgy is történt a' dolog, igen véres vólt a' tsata, de nem vólt reménylett kimenetele. — Leg többet szenvedtek az Anglusok, és *Bürén* alatt két Oberstereket vesztették el.

Hogy a' *Waal* vizén egészen által nyomattak vólna a' Frantziák, a' Bétsi diarium is meg hamisítja; arról mindazáltal kételkednünk nem lehet, hogy noha a' *Leck* vizén által mentek, és egynehány vesben rajta is hajtottak a' Frantziák, a' *Grep*i erősségen, mindazáltal valamennyiszor tsak a' viadalt meg újították, mindannyiszor nagy veszteséggel verettettek vissza, hanem a' szövetséges seregektől is feles számmal maradtak a' vérmezein. — A' *Werkendámi* tanyát is, melly miatt igen sok emberi vér ontatott már ki, *Jan. 12 ikén* ismét el foglalták a' Frantziák, és noha a' *Leck* és *Waal* vizei közt fekvő tartományban imitt amott gyözedelmeskedtenek is seregeink; még is mindazáltal meg nem állhattak az ellenség szüntelen öregbedett ereje előtt, kéntelenek vóltak magokat bátorságosabb helyre vonni, és ott vigyázni a' jó alkalmatosságokra. — A' Hollandiai Karok és Rendek közönséges hírdetményt botsátottanak ki, mellyben a' föld né-

pét fegyver fogásra és hazájoknak védelmezésére
úszolják.

Egy, *Jan.* 15 ikén költ Véseli levelet közöl
velünk a' Bétsi diarium, mellyből azt olvassuk,
hogy noha mindenütt, és mindenkor vitézi mó-
don viselték magokat a' szövetséges fejedelmeknek
seregei: még is mindazáltal végtére is hátat kell
nékiek vetni. — *Jan.* 10 ikén is igen bátran visel-
ték magokat, de még sem vehették vissza *Thielt*
a' Frantziáktól. — Az Anglusok és Hollandusok
oda hagyták mind a' *Waal* vizét, mind *Arnhej-*
mot, az Austriakusok pedig a' Rénusnak jobb
partyára költöztek által. Iten is pedig ellenek
mentek *Jan.* 11 ikén, reggeli 10 órakor a' Fran-
tziák, hanem csak ugyan vissza hajtattak, és már
most a' Rénus jobb partyán az Austriakusok,
bal partyán pedig a' Frantziák állanak, és sem
eggyik sem másik rész nem hiszen egymásnak,
mind ketten tartanak a' gyanú pertől. A' pa-
trióták amonnan, a' mieink pedig innen pökdö-
sik egymásra a' bombákat és haubiczákat. —
Mind a' két részről sokaknak szomorú és halált
hozó farsangjok vólt ezidén. A' Bétsi diarium is meg-
erősíti azon hirt, melly szerént a' Brunsvigiai ura-
kodó hertzeg afszony, a' Wallisi hertzeg mátká-
jával együtt vissza tért uttyából, nem mérészel-
vén Hollandián által utazni.

A' *Waal* vize mellett történt hadi dolgok-
ról, ekként beszél egy *Wéseli* levél: „*Jan.* 9 ikén
úgymond, ötször akartak a' Frantziák a' *Waal*
vizén által menni, de mindenkor vissza verettek.
— Azután következett napon, ismét nagyobb
erővel tettek próbát *Gent* 's *Hulhausen* közt; ha-
nem nem bóldogúlhattak fel tételekben a' Cs. K.
seregek miatt. — *Jan.* 11 dikén öszve tsaptak az
Austriakusokkal, a' melly tsatában ezeknek bal
szárnya amazoknak jobb szárnyat egészen meg-
verte, 's öszve rontotta, 1000 Frantziánál több
maradt a' tsata piatzon. — Részünkről leg több
vesztesége vólt a' *Kolloredo* és *Gyulay* regement-

jeinek. — Jan. 15-ikét követett éjjel staféta men-
vén *Weselbe*, minden mozdulásban volt. Reggel
Gr. *Clerfayt*, és *Latour* Generálok *Düsseldorfba*
utaztak igen nagy sietséggel. — A' Bergi her-
tzegségben cantonirozott Austriai seregek minden-
innen a' Rénus felé vették újokat; sőt meg azok
is, a' kik fellyebb, t. i. *Koblencz* és *Ehrenbreitstein*
felé feküttek az oda való sebes menetelre vettek
parantsoltatot. — Mind ezeket pedig Hollandiá-
nak veszedelmes környülállásai okozták.

Panaszolkodnak Frankfurti levelezőink, hogy
tellyességgel semmi levelet nem kaphatnák Hol-
landiából, mellynek okául teszik az ottan lévő
nyughatatlanságot, és a' Frantziák előmenetele
által okoztatott nagy zeneborát. — Annyit még
is tudnak mondani, hogy a' Párisban lévő Hol-
landus követek, már egyszer kurirt küldöttek
Hágába, de mi végre, magok sem tudják.

Nagy Britannia.

Scheridan úr *Fox* úrnak hiv tzimborás tár-
sa, múlt Decemb. 30-ik napján tartatott gyűllés-
ben, leg elsőben is azt sürgette az alsó Parlamen-
tomban, hogy a' *Habeas Corpus* nevű törvény,
mellyen fundáltatik az Anglus nemzetnek szabad-
tsága, de a' melly a' múlt esztendőben támadott
Jakobinusi indulattal bíró társaságokra nézve sus-
pendáltatott, az az fel függesztetett, ismét állitasson
helyre. Ezen alkalmatossággal, nemcsak *Fox* és
Schridán, hanem az egész antiministeriális rész ki-
költ *Pith* minister ellen, hogy azért akarja to-
vábbra is a' Frantziák ellen való hadakozást foly-
tatni, hogy az által, a' mostani kórmányra vi-
gyázó szemeknek figyelmetességét másuva fordit-
hassa. — Ellenben *Pith* ministernek baráttyai, 's
ezek közt *Windham* úr, a' hadi Tanátsnak belső
titoknokja azt állította, hogy a' minister által el-
fogadtatott, törvénybe idéztetett, de ismét
szabadon botsáttatott emberek, hogyha szo-
rosabban bántanak vólna velek a' bírák, pártg-

soknak, és így a' leg keményebb büntetésre méltóknak lenni találtattak volna. — *Fox* úr azt mondotta felőlök, hogy nálloknál ártatlanabb emberek nem voltak az ég alatt; és hogy egész martiromságot szenvedtek egyetlen egy embernek (értette *Pith* minéstart.) fejessége miatt. — A' minister tapasztalt okossága szefént, egymás után mind el háritotta magáról a' szemére hányt vadakat, és a' mennyire belzédeiből ki lehetett húzni, még ebben az esztendőben is függöben fog a' *Habeas Corpus* törvény maradni.

Új esztendő napján pompás gyűllés vólt a' Londoni udvarnál, ekkor küldötték a' király kezébe a' parlamentomok is a' köszönő levelet. — *Henry James Pye* udvari vers irónak ezen alkalmatosságra készített éneke muzsika szerzám mellett el énekeltetett. — Ennek az éneknek tárgya vólt a' Brunsvigiai hertzeg aszszonynak, a' Wallisi hertzeg mátkájának szerentsés oda érkezése, hogy t. i. mind a' szelek mind a' vizek szolgáallyanak annak *Albion* partyaira való szerentsés által tételére; és hogy annak gyönyörködtető tekintetei üzék el onnan a' háborúnak nyughatatlankodtató félelmeit. — Éppen most olvassuk egy *Osnabrügi* levélből, hogy a' Brunsvigiai uralkodó hertzegné a' Frantziáknak Hollandiába lett bé meneteknek hirén meg ütköztvén, Anglia felé vett útyát nem mérészlette tovább folytatni, hanem édes leányával, a' *Wallisi* hertzeg mátkájával együtt visszta tért, nem is tudatik mikor indul ki másodszor.

Londonban egy új újság levél kezdetett e' folyó esztendőnek első napján, illyetén czim alatt *Telegraphus*, mellyből ki tettik, hogy nemtsak a' Frantzia, hanem az Anglus Túdósok által is betsültetik mind maga a' *Telegraphus*, mind annak elmés alkotója *Chappé* úr. Angliának hátárain is 40 telegraphusok, fognak fel állítani, a' mellyek által, ha valamelly lárma esne az Anglus kikötő helyekben, leg ottan tudositani le-

hessen az admiralitást, avagy a' tengeri dolgokra ügyelő commissiót.

A' Frantzia revolutió előtt való időkben, mindenkor számos Anglus ifjúság tanult a' Donayi, avagy Duacumi fő iskolában, kiváltképen a' Frantzia nyelvnek tanulása végett. A' jelenvaló háborús időkben, egynek sem vólt szabad oda menni; most pedig mind a' Párisi Convent, mind a' Londoni udvar meg engedték, ha hitelt érdemel egy Anglus levél, hogy 26 ifjú Anglus mehessen oda tanulni.

Febr. első napjától fogva 1793-ban, a' múlt Decemc. 26-ik napjáig, 373 hajót vettek el az Anglusok a' Frantziáktól, ide számlálván a' Tuloni ki kötő helyben el fogattattakat is, a' Spanyolok 21-et; a' Hollandusok pedig 4-et; és így mind öszve 399 Fr. hajókat. Ezek közt 69 hadakozó linea hajók, fregatták és corvettek vóltanak. Ellenben a' Frantziák az Anglusoktól 820, a' Hollandusoktól 101, a' Spanyoloktól pedig 36, mind öszve 957 hajókat raboltak el, mellyek közt egygyetlen egy hadakozó hajó, 3 fregatta, 2 corvette és egy cutter vólt. Következésképen 558 hajóval többet vettek el a' Frantziák ellenségeiktől, mint ezek ö töllök. Hanem, hogy ha mind a' két félnek nyeresége és vesztesége balanciroztatik, úgy tetizik, hogy többet veltette még is a' Frantziák, mint a' szövetséges nemzetek.

A' jelenvaló hadakozásban eggy Európai nemzetnek sints olly nagy tengeri ereje, mint az Anglusnak. Egy hiteles levél szerént 124 linea hajójok, 129 50—32. ágyús fregattájok; 21 28. ágyús fregattájok; 10 20 ágyús corvettejek; és 55 12—16 ágyús hadakozó hajójok vagyon. — A' Frantzia nemzet mostani tengeri erejét ellenben 69 linea hajóra, és 78 fregattára teszi ugyan ezen Anglus levél.

Az e' folyó hólnapnak 9-ikén költ Londoni levelek beszélik, hogy minden Britanniai hadako-

zó hajóknak, és a' *Portsmuthi* ki kötő helyben tartózkodó Portugallus escadrenek is meg vagy on parantsoltatva, hogy minden szempillantásban készen tartsák magokat, mellyeket Gr. *Howe* fog kormányozni, és a' napnyugoti Indiai kereskedő flottának fedezésére menni, a' melly után nagyon ólálkodnak a' Frantzia rabló hajók.

Frantzia Ország.

Jan. 8 ikán tartatott gyűlésben, fel menvén egy *Barras* nevű Convent tagja az oráló székben, ekként kezdette beszédjét: Ama nevezetes nap, *úgymond*, *Jan. 21* ik napja majdan el következik. — Ez a' nap az, mellyen utolsó tyrannussától meg szabadult a' Frantzia nemzet, méltó, hogy ez a' nap mindenkor meg innepeltessen a' Frantzia republikában. — Ugy — úgy — nagy fel szóval kiáltottak a' Convent tagjai, és a' halgatók. — *éllyen a' Fr. Respublika.* — Ugyan ő, t. i. *Barras* azt kívánja, hogy mutasson módot a' tudományokra ügyelő commissió, mitsoda ceremóniákkal kellyen *Jan. 21-ik* napját az egész Fr. republikában meg innepleni. — *Duhem* azt javasolta, hogy a' Frantzia armádiák is meg innepelyék azt. — *Peinieres* újobban azt kezdette sürgetni, hogy a' királyi familiának utolsó tsemetéje a' delfinus eránt is hozattasson már valaha végezés, mit kellessen t. i. vele mivelni, még hagyni e' továbbra is a' tempeli fogságban, avagy ki küldeni a' Fr. respublika kebeléből.

A' Hollandus követek *Brantsen* és *Repelaer* urak már Párisban vagynak, kiknek ott való lételek sokféle gondolatokra szolgáltattak alkalmatosságot a' politikusoknak. Némelleyek a' békességről, mások tsak Aprilisig tartó fegyver szünésről álmodoznak. — Egy Párisi mindennapi levél ekként okoskodik ezen történetről: Jól meg kell, *úgymond*, hányunk vetnünk, meg egyez e' a' politica okossággal, hogy a' jelenvaló szerentsés környülállások közt békességre lépjünk Hollan-

diával? nem hasznosabb volna e' reánk nézve annak más igazgatásnak formáját adni, mint most van? Hogyha ki hajtanánk onnan a' szövetséges fejedelmeknek ármádiaikat, nem húzhatnánk e' onnan ki annyi contribútiót, a' melly által eddig szenvedett kárainkat vissza szerezni, és assignátainknak érdemét fel emelni lehetne? Hogyha győződelmessen bé mehetnénk Hollandiába, nem találnánk e' annak ki kötő helyeiben elegendő hajókat és matrósokat, avagy hajós legényeket, a' kiknek segítségek által meg folzthatnánk a' fel fuvalkodott Angliát tengeri uradalmától? Hogyha positive, az az, állatóképen akarunk ezen kérdésekre felelni, esmérnünk kell mind önön magunk, mind az ellenségnek erejét. — Az a' kérdés, hogyha történetből diadalmat vennének rajtunk ellenségeink, nem vesztenénk e' el republikánkat? nem ejtenénk e' nemzetünket az által ki gázolhatatlan nyomorúságba. — A' midőn valamelly nemzetnek boldogságáról vagyonszó, szorgalmatossan meg kell vizgálni, hogyha azoknak, a' kik igazgattyák ezen nemzetet, tekintetben kell é venni, más idegen nemzeteknek hasznáikat, avagy nem? Egy szóval, előre meg kell vizgálni, mitsoda haszon, és mitsoda kár következhetik abból jövőendőben.

Ez a' Párisi minden napi levél továbbá azt beszéli, hogy a' Brestiai, 63 hadakozó hajókból álló flotta ki indúlt a' nagy tengerre, (igen is ki indúlt, de minekutánna egynehány hajóit ölzve törték és el süllyesztették volna a' tengeri szélvezek, ismét vissza ment azon ki kötő helybe); hogy egy batallionból álló *Chouansok*, fegyvereiket le vetvén, Brestiába mentek, és szolgálatot vettek az ott lévő hajós seregek közt; hogy kötösök ugyan igen rosz vólt, de mivel két esztendőtol fogva sok hadi viszontagságokon mentenek által, már most jó katonák váltak belőlök. (Ezek a' *Chouansok*, a' mint tavaly is meg magyaráztam, különböznek a' Vendei rojalistáktól, és csak oroszva, 's fejszékkal, nyársakkal, kaszák-

kal, 's botokkal mentenek a' patriotákra, és a' rojalistáknál is több kárt tettek benne); hogy Februarius 1 ső napjától fogva, 1793-ikban, a' jelenvaló időkig 147 hajóból állott a' Frantzia republikának tengeri ereje, még is 1024 idegen hajót raboltanak el, mellyek között 982 az Anglusoké, Hollandusoké, Spanyóloké, és Portugallusoké vóltanak, ezek ellenben 444-et vettének előtőlök, mellyek közt csak 345 hajók tartoztak a' Frantziákhoz. — Hogyha ezen tudósítást, a' fellyebb felel jegyzett Angliai tudósítással egyben veténdjük, nagy külömbséget tapasztalunk közöttök lenni, és meg nem határozhattuk egy könnyen magunkat, mellyiknek adjunk nagyobb hitelt, ennek e', vagy amannak?

Jan. 9 ikén tartatott ülésben két hasznos végzést hozott a' Párisi convent. *Elsőben*, hogy az oda való nationális iskolákban neveltetendő ifjaknak, egynek egynek 1200 livra fizetessen bizonyos időkben. — *Másodszor*, hogy a' *Dünkerkay* ki kötő hely ismét szabad ki kötő helyé tétetessen. — Ekkor végeztetett el az is, hogy *Denzel* nemzeti biztos, a' ki Landau ostromoltatásában jelen vólt, és külömb-külféle igazságtalansággal vádoltatott, de reá semmi ki nem sült előbbi szabadtságába helyheztetessen.

A' hazájokba vissza botsáttatott, Frantzia emigránsok miatt újobban nagy vetélkedés vólt a' Conventnek tagjai közt, a' *Jan. 9* ikén tartatott ülésben. — Egyik közülök ezt a' kérdést tette fel: Hát az emigránsok közzé számlállyá é a' Convent a' honnyaikból ki ment hajós legényeket, és a' *Lyon*i mester embereket? hogyha ezek ki üzettetnek a' Frantzia republika kebeléből, idegen tartományokba költöznek, és a' mi pénzeikkel gazdagíttják meg ellenségeinket. — Azon 40000 ember között, a' kik a' Rénus felső és alsó osztályaiból, t. i. Alsatiából ki költöztek, allig vólt 10 contrarevolutionista, a' kik t. i. ellenségei lettek vólna a' Fr. constitutióknak, töb-

nire mind szegény, és minden vagyonaiktól megfosztatott mester emberek voltak.

Düroi ekképen szólott felölök: „Én, *ügymond*, jelen voltam akkor *Alsátziában*, a' midőn ezek a' szegény emberek honnyaikból kiköltöztek — akkor történt ez, a' midőn a' Prussusok a' *Weisenburgi* lineát, és *Hagenaut* oda hagyták volna. — 30 ezer felénk emberek, azzal biztattatván ellenségeink által, hogy 3 hó nap múlván, ismét vissza mennek oda, követték őket. — Az ellenségnek onnan lett ki menetele után, az egész tartományt meg jártam, tsaknem minden falut üresen találtam, és bizonyossan hallottam, hogy az ottan lakó aristokraták fejér kókdárdákkal, az az, kalap rósákkal mentenek *Condé* hertzegnek és *Wurmser* Generálnak eleibe. — E' volt az oka, hogy Generalisainknak parantsolatyokra, minden helységeekben le szedettek a' harangok, ne hogy azokkal jelt adjanak a' királyt kívánók ellenségeinknek. 's a' t.

Önnön maga a' Convent is által látván azt, hogy az az előtt negyed nappal hozatott végzés, melly szerént, minden hazájokba vissza tért emigránsok 20 nap alatt honnyaikból ismét ki költözni parantsoltattak, mind kegyetlen, mind a' Fr. republikának ártalmas volna, vissza húzta azon végzést következő újabb decretumok által: — 1.) Egy nemzeti biz os se mennyen a' Ré-nusi osztályokba. — 2.) Minden polgári eljárók köteleztetnek a hazájokba vissza térteknek szoros meg vizsgálásokra. — 3. A' föld műveseket, kézi mestereket, és fabrikánsokat, hogyha kézi mesterségeknek előbbi szorgalmatos gyakorlásáról hiteles tanúbizonyság levelet mutathatnak, nem kell úgy nézni, mint emigránsokat. — 4.) Azok se tartassanak emigránsoknak, a' kik első *Májustól* fogva, 1793 ik esztendőben honnyaikból ugyan ki költöztek, hanem a' múlt esztendőben *Májusnak* első napjaig ismét vissza tértek azokba. — 5. Ezeknek minden még el nem adat-

tatott örökségeik és vagyonaik adattassanak vizsgálva. — 6.) Hogyha el adattattak, fizetessenek ki kész pénzel. — 7.) Minden 10 nap tudósítsák a' nemzeti agensek a' köz bátorságra ügyelő Commissiót azokról, a' kik hazájokba vizsgálva fognak térni.

Landreciben egy katona felesége egy leány magzatot szült e' világra, kinek bal mellyén egy szabadság kutszmája láttatott. — Az északi armádiánál lévő nemzeti biztosok 400 livrát ajándékoztak ennek az alszonynak.

Török Birodalom.

A' fényes Porta (ekként szokták a' Historikusok a' Török birodalombéli fő kormány széket rövideden nevezni.) nagy hadi készüléteket mondatik tenni, és magát a' leg jobb védelmező állapotba helyheztetni. — A' Benderi erősséget, (mellyet 1770-ik esztendőben Gr. *Panin* Orosz Generál két hólnapig tartott kemény ostromlása után el vett, minden bástyáit el rontatta, és az óltától fogva, ámbár az 1773 iki békekességben vizsgálva nyerte legyen is azt a' fényes porta, tökéletesen fel nem építetett) szüntelen készítetni, és olly állapotba helyheztetette, hogy nem egy könnyen juthat annak birására az ellenség. — Az *Achiermanni*, és *Ismaili* várához is három három új bástyát ragasztatott, és számos artilleriával meg rakta azokat. — A' Konstántzinápolyi csanálisnak bemenetelénél lévő batteriákat is megsaporította, meg újította és 300 nehéz ágyúkat vonatott azokba. — A' duna vizének a' fekete tengerbe való befolyásainál új erősségeket építet, megsaporította hadakozó flottáját, egynehány ágyú öntő műhelyt és puskaapor tsináló malmot készíttetett, egész armádiáját Európai lábra állította. és a' szerént gyakoroltattya azt a' fegyverben; sőt a' mi több, magok a' Jantsárok is meg kérték a' Török Császárt, hogy oket is azon módon öltöztesse, tanitassa, és reguláztassa.

A' fényes portának ezen nagy és bizonyosan hadakozásra tzelzó készülleteit a' Pétervari kabinet sem nézi bé-húnyt szemekkel, ez is szaporíttya hadi erejét, gyűjti a' sok táborigeleséget, még pedig, a' mi több a' Török Birodalomhoz tartozó tartományból, *Móldvából*. Egy Bukovinából hozzánk jött magános levél bizonyosnak lenni mondja, hogy Lengyel Országának túlsó határain 150 ezer főből álló Orosz armádia cantonizozik, és tsak nem mindennap újabb újabb seregekkel szaporodik:

Helveczia.

Basileából ezeket írják Decemb. utolsó napján: „Gróf Góltz, ennekelőtte Prussus követ Párisban, tegnapelőtt este érkezett ide — ide váratik a' Frantzia respublikának követje *Barthelemy* úr is Bádemből. Kétség kívül a' békességnek dolgában foguak foglalatoskodni. — Ez, t. i. *Barthelemy* úr közönségesen betsültetik, és mindenektől dicsértetik szép talentomáért, 's mások eránt való türedelméért. — Első titoknokja *Bacher* úr fáradhatatlan szorgalmatossága által egész Helvetziában esméretéssé tette önnön magát. — Második titoknokja *Lequant* meg járta Európának nevezetesebb birodalmait, és mind talentomáért, mind emberségéért, mind szivének jóságáért nagyon betsültetik. — Harmadik titoknokja egy *Marandet* nevű, 26 esztendős ifjú ember, és nemzeti nyelvén kívül, Anglus, Olasz, és Német nyelveken is beszél. — Azt írják felöle, hogy idejét felül múló talentomokkal bír, és hogy külső formájának ékességét, szelidséggel, emberséggel, és erköltseinek édességével is nagyon öregbítette. — Negyedik titoknokja *Théodore* mind a' rajzolásban, mind az architecturában igen jatos. A' leg későbbi Helvecziai tudósítások szerént, már *Barthelemy* úr is Basiliában vagyon egész Cancelláriájával együtt.